

عنوان مقاله:

بررسی اثرپذیری فرهاد نامه ی عارف اردبیلی از خسرو و شیرین نظامی گنجه ای با رویکرد جایگاه فرهاد

محل انتشار:

هشتمین کنفرانس بین المللی مطالعات زبان و ادبیات ملل (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

غلامرضا تیمی - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، موسسه آموزش عالی آفرینش، بروجرد، لرستان

سیده، حنا موسوی - دانشجوی رشته مهندسی پزشکی، موسسه آموزش عالی آفرینش، بروجرد، لرستان.

خلاصه مقاله:

منظومه ی خسرو و شیرین، دومین گنجینه از پنج گنج نظامی گنجه ای و یکی از زیباترین متون ادبی و دلنشین ترین داستانهای عاشقانه در ادب غنایی ایران بلکه ادبیات جهان است. اگرچه نظامی آن را به درخواست پیری ارجمند و دارای دربند به نظم درآورده اما انگیزه ی اصلی او در عبور از دنیای زهد و تحقیق مخزن الاسرار به دنیای شور و شیدایی، در خسرو و شیرین کشانیده بود الهام قلبی و یادکرد عشق پاک و بی آلابش آفاق قبحاچی، معشوق خود بود که از آغاز تا انجام کتاب شخصیت شیرین را همانند محبوب خود در نهایت زیبایی و پاکدامنی ساخته و پرداخته است. در حالی که عشق خسرو نسبت به شیرین با همه ی فراز و نشیبهایش کامیابو هوسرانی گرایش دارد اما حضور ناگهانی مهندس فرهاد، برای انجام سنگتراشی در کوه بیستون، زلزله ای در این رابطه درافکنده و نظامی با مطرح کردن نقش فرهاد بین شیرین و خسرو، برآنست تا چهرهای سختکوش عاشق، وفادار و نمونه ای از وارستگی را در برابر او علم کند. شیوه ی داستان سرایی نظامی از جهت ساختار و محتوا با ابتکار و ابداعات و نوآوریهای ادبی او، موجب گردید بیش از سیصد نفر از شاعران برجسته در ایران و هند و سندو آسیای مرکزی، نظیره هایی از پنج گنج او پدید آوردند. یکی از مقلدان نظامی، عارف اردبیلی بود که در قرن هشتم «فرهادنامه» خود را به پیروی از پیر گنجه، در دو بخش «فرهاد و گلستان» و «فرهاد و شیرین» سرود. این پژوهش به روش توصیفی تحلیلی، اثرپذیری فرهادنامه را از خسرو و شیرین با رویکرد جایگاه فرهاد مورد بررسی قرار داده و به این نتایج دست یافته است که این مثنوی از نظر ادبی متنی متوسط است و تنها ابتکار و نوآوری عارف در بخش نخستین است و در بخش دوم که تقلیدی ناشیانه از خسرو و شیرین است مهمترین گزارش از شرح مرگ فرهاد عاشق در اثر حسادت یکی از رقیبان اوست. دیگر این که عارف به خلاف نظامی کوشیده تا چهره شیرین و خسرو را مخدوش نشان دهد. و این نظر افراطی او بازتاب ناهنجاریهای اخلاقی و اجتماعی دوره ایلخانان میباشد که بازآفرینی شخصیتهای داستان، ساختگی و اغراق آمیز است و البته افراط در توصیف صحنه های بادگساری و جنبه های جنسی و غریزی داستان، از ارزش معنوی فرهادنامه کاسته است.

کلمات کلیدی:

ادبیات غنایی، نظامی گنجه ای، خسرو و شیرین، عارف اردبیلی، فرهادنامه، فرهاد، گلستان.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1758495>

